

PARDES PARABLES

GAVRIEL Z. BELLINO

TOSEPHTA - TRACTATE HAGIGA 2:5

They employed a parable. To what may this be compared? To the *pardes* of a king with an upper chamber built above it. What should a man do? He should gaze, only he should not feed/move [his eyes] from it.

תוספתא מסכת חגיגה פרק ב:ה

משלו משל למה הדבר דומה לפרדס של מלך ועלייה בנוייה על גביו מה עליו [על אדם] להציץ ובלבד שלא יזין / יזוז [את עיניו] ממנו:

LEVITICUS RABBAH 4:5

“Speak unto the children of Israel, saying: ‘When a soul sinneth, etc.’ (Lev 4:2).” R. Ishmael taught: This may be compared to the case of a king who had a *pardes* containing excellent early figs, and he placed there two watchmen, one lame and the other blind. He said to them: “Be careful with these fine early figs.” After some days the lame man said to the blind one: “I see fine early figs in the orchard.” Said the blind man to him: “Come let us eat them.” “Am I then able to walk?” said the lame man. “Can I then see?” retorted the blind man. The lame man got astride the blind man, and thus they ate the early figs and sat down again each in his place. After some days the king came into that vineyard, and said to them: “Where are the fine early figs?” The blind man replied: “My lord the king, can I then see?” The lame man replied: “My lord, the king, can I then walk?” What did the king, who was a man of insight, do with them? He placed the lame man astride the blind man, and they began to move about. Said the king to them: “Thus have you done, and eaten the early.” ...

מדרש ויקרא רבה ד:ה

דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא וגו', תני רבי ישמעאל משל למלך שהיה לו פרדס והיה בו בכורות נאות, והושיב בו המלך שומרים, אחד חגר ואחד סומא, ואמר להן הזהרו על בכורות הנאות האלו, לימים אמר חגר לסומא בכורות נאות אני רואה בפרדס, אמר לו סומא הבא ונאכל, אמר לו חגר וכי יכולני להלך, אמר סומא וכי רואה אני, רכב חגר על גבי סומא ואכלו את הבכורות והלכו וישבו להם איש במקומו. לימים נכנס המלך באותו פרדס אמר להן היכן הם הבכורות הנאות, אמר לו סומא אדוני המלך וכי רואה אני, אמר לו חגר אדוני המלך וכי יכול אני להלך, אותו המלך שהיה פקח מה עשה להן, הרכיב חגר על גבי סומא והתחילו מהלכין, אמר להן קח עשיתם ואכלתם את הבכורות...

GENESIS RABBAH 9:9

The matter may be compared to a king who had an orchard and brought workers into it, building a treasury at the gate. He said, “Whoever shows himself worthy through hard work in the orchard may go into the treasury, and whoever does not show himself worthy in the labor of the orchard may not go into the treasury.” ...

מדרש בראשית רבה ט:ט

משל למלך שהיה לו פרדס והכניס לתוכו פועלים ובנה אוצר על פתחו אמר כל מי שהוא מתכשר במלאכת הפרדס יכנס לאוצרו וכל מי שאינו מתכשר במלאכת הפרדס אל יכנס לאוצרו...

...God was here like a king who had an orchard, wherein tower and commanded that workmen should be engaged there. The king said that the one who was proficient in receive full reward, but one who was indolent in his work would be handed over to the governments. This king is the king of kings, and the orchard is the world in which God has placed Israel to keep the Torah; He also stipulated with them that he who keeps the Torah has the entry to Paradise, but he who does not keep it is faced with hell. Thus with God; although He seems to have removed His presence from the temple, yet "His eyes behold, His eyelids try, the children of men" (Ps 11:4)...

...משל למלך שהיה לו פרדס ובנה בו מגדל גבוה וצוה המלך שיתנו לתוכו פועלים שיהיו עוסקים במלאכתו אמר המלך כל מי שמתכשר במלאכתו יטול שכרו משלם וכל מי שמתעצל במלאכתו ינתן בדימוס המלך זה מלך מלכי המלכים והפרדס זה העולם שנתן הקב"ה לישראל בתוכו לשמור התורה והתנה עמהם ואמר מי שהוא שומר את התורה הרי גן עדן לפניו ומי שאינו משמרה הרי גיהנם אף הקב"ה אע"פ שהוא נראה כמסלק שכינתו מבית המקדש עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם...

TANHUMAH SHEMOT 10

To what may the matter be compared? To a king who had an orchard in which he placed workers, and at the entrance to the orchard was a treasury full of every good thing. The king said, "Whoever does his work wholeheartedly will take his wages from here, but whoever does not do his work wholeheartedly, I shall sit in my palace, and sentence him." ...

מדרש תנחומא (בובר) פרשת שמות סימן י

למה הדבר דומה למלך שהיה לו פרדס, והכניס את הפועלים לתוכו, והיה על פתח הפרדס אוצר אחד מלא כל טוב, אמר המלך כל מי שיעשה מלאכתו בכל נפשו יטול שכרו מכאן, וכל מי שאינו עושה מלאכתו בכל נפשו, אשב בתוך פלטין שלי ואדון אותו...

MIDRASH PROVERBS 16:11

R. Jose the Galilean said: [Let me tell you a] parable: this be likened? To a king of flesh and blood who which he built a tall tower. He showed affection for assigning workmen to it, and ordered them to busy themselves cultivation. The king thereupon ascended to the top of which he could see them but they could not see him, the Lord in His holy temple; be silent before Him all the earth (Hab. 20:20)." At the day's end the king came down and sat in judgement upon them...

מדרש משלי פרשה טז:יא

אמר ר' יוסי, משל למלך שהיה לו פרדס גדול, ובנה בתוכו מגדל גבוה, והשכיר פועלין ופקדן שיהיו עסוקין במלאכה, עמד המלך ועלה לראש המגדל, הוא היה רואה אותן והם לא היו רואין אותו. לפנות היום בא המלך וישב עליהן בדיון...

PIRKEI D'RABBI ELIEZER 43

A parable – To what is the matter to be compared? To a king who had an orchard and a dog chained at the entrance to the orchard. The king was sitting in his upper room, watching and looking at all that [transpired] in the orchard. The friend of the king entered to steal [fruit] from the orchard, and he incited the dog against him, and it tore his garments. The king said: "If I say to my friend, Why didst thou enter my orchard? behold I will put him to shame; therefore, behold, I will say to him: Didst thou see that mad dog, how it tore thy clothes? And he will understand what he has done."

פרקי דרבי אליעזר פרק מג

משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו פרדס אחד וכלב קשור בפתח הפרדס והמלך יושב בעליותיו צופה ומביט כל מה שבפרדס נכנס אוהבו של מלך לגנוב מן הפרדס ושיסה בו את הכלב וקרע את בגדיו אמ' המלך אם אני אומ' לאוהבי למה נכנסת לתוך הפרדס הרי אני מגלה את פניו אלא הריני אומ' לו הראית אותו כלב שוטה איך קרע את בגדיך ולא היה מבין שאתה אוהבי